

C. N. Graaff

De club

In Amerika heerst veel misverstand tussen de blanke mensen en de negers; daarover hebben jullie misschien wel eens iets in de krant gelezen. Dit verhaal vertelt van een gewone Amerikaanse jongen, die daardoor in verwarring raakt. Zijn vader wil een club beginnen voor blanke jongens en negerjongens in de buurt en hij hoopt dat zijn zoon Peter met zijn vriendjes de eersten zullen zijn om mee te doen. Maar het is allemaal niet zo gemakkelijk als het lijkt.

Voorzichtig liep Peter de stenen trap op naar de huisdeur. Nu niet met twee treden tegelijk zoals anders, als hij hongerig thuiskwam. Hij voelde eens aan zijn rug; au! Het deed gemeen zeer. Als het maar niets ernstigs was. Die neger had hem lelijk geschopt. Toch zou hij er thuis maar liever zijn mond over houden. Of . . . Hij bleef even besluiteloos bij de deur staan . . . zou het misschien toch beter zijn alles meteen aan moeder te vertellen? Tenslotte was het een laffe streek van die 'niggers'.

Samen met Mike, Joe, Harry en nog een paar jongens waren ze na schooltijd naar het speelveld gegaan om wat te voetballen. De kortste weg ging achter de huizen langs over een opslagplaats voor oud ijzer, de geliefkoosde speelplaats van de negerjongens die in de omliggende straten woonden.

Er was niemand te zien; grote stukken roestig ijzer lagen te blakeren in de zon; druk pratend liepen de vier jongens naar de overkant. Maar plotseling werd hun de weg afgesneden door vijf jongens, die watervlug waren opgedoken van achter de rommelhopen. De vijf negerjongens gingen om hen heen staan, afwachtend, dreigend. Eén - een hoofd groter dan Mike - kwam naar voren, zijn zwarte vuisten gebald. „Vechten?“ zei hij langzaam en tergend.

„Laat ons erdoor, we gaan naar het speelveld, we doen jullie niks,“ probeerde Joe. „Lafbek! Jij durft niet te vechten, hè? Kom maar eens op als je durft, dan zullen we 's zien wat je waard bent.“

Peter kon zich niet precies meer herinneren wat er daarna allemaal was gebeurd. Verbeten waren de jongens elkaar aangevlogen; toen was er plotseling het geloei van een sirene geweest . . . vlugge stappen . . . harde stemmen . . . politie.

Peter had het op een lopen gezet, dwars door een paar achtertuinen een volgende straat in; hijgend was hij daarna een portiek ingevlucht, bang dat de politie plotseling nog de hoek om zou komen en hem te pakken nemen.

In zijn rug voelde hij een stekende pijn. Ze hadden hem geschopt. Hoe zou het met de anderen zijn, met Mike en Joe en Harry? In een flits had hij gezien dat Mike bloed op zijn gezicht had.

Nog aarzelend stond hij voor de deur. Als hij het thuis vertelde, had je nog kans, dat vader en moeder het voor die 'niggers' op zouden nemen ook. Maar het was deze keer toch echt hun schuld niet - het was een laffe achterbakse streek. Anders dan vorige week, toen . . . het bloed vloog Peter naar het hoofd toen hij eraan dacht. En snel stapte hij de deur binnen.

„Kom joh, neem nog iets, je hebt bijna niets gegeten.“ Bezorgd keek moeder naar Peters bleke gezicht.

Peter trok even met zijn schouders; zijn rug deed lelijk pijn. Maar hij durfde niets te zeggen. Stel je voor, dan moest hij immers alles zeggen, ook van die vorige keer. „Hoe is het met je huiswerk?” onderbrak vader zijn gedachten.

„O, goed, haast niks,” was het vage antwoord.

„O, ja, dat is waar ook,” hernam vader. „Vanmorgen was ik nog even op jullie school en ik heb met meneer Smith afgesproken, dat we volgende maand met de club zullen beginnen. Heb je al een idee hoe we hem moeten noemen? Misschien kun je volgende week je vriendjes hier eens thuis vragen, dan kunnen we er nog eens over praten. Meneer Smith vond het een fijn plan, omdat jullie elkaar nu ook buiten de school wat beter zouden leren kennen. Sinds vorig jaar, toen de negerjongens voor 't eerst op school kwamen, is er al veel verbeterd. Weet je nog? Eerst was het aldoor ruzie en vechten.”

„Wat zie je bleek.” Moeder keek Peter bezorgd aan.

Peter slikte even moeilijk; hij moest het nu toch maar zeggen, dacht hij.

„Weet je vader . . .” begon hij, maar het gerinkel van de telefoon onderbrak hem. Vader nam de hoorn op en luisterde; zijn gezicht betrok. Moeder was opgestaan en rommelde wat met schalen en borden op het aanrecht.

Een beetje verloren bleef Peter aan tafel zitten; plotseling schokte hij overeind.

„Wat zegt u? Vanmiddag? De politie?” hoorde hij zijn vader zeggen.

Gespannen volgde hij nu het gesprek en lette op iedere beweging die vader maakte.

„Met stukken ijzer? Nee, het is niet waar!” barstte vader nu verontwaardigd los, en na een korte pauze: „Welk ziekenhuis?” en weer bleef het even stil.

„Ja, wacht, ik zal eens vragen; het is in ieder geval een vriendje van Peter.”

Vader legde de hoorn neer en keerde zich naar Peter.

„Hier is het hoofd van de school, meneer Smith; er is vanmiddag gevochten in de buurt. Mike Welles is naar het ziekenhuis gebracht. Weet jij er iets van?”

Een ondeelbaar ogenblik was Peter op het punt om alles te zeggen; hij had eigenlijk wel willen huilen; de pijn, de spanning, het was bijna te veel. Maar toen barstte hij los: „Die gemene niggers!”

„Dat woord wil ik hier niet horen!” bulderde vader. En toen streng: „Zeg op, Peter! Wat is er gebeurd? Weet je er iets van?”

Moeder stond tegen het aanrecht geleund. Een ogenblik keek Peter van de een naar de ander: Gelijk krijg ik toch niet, flitste het door hem heen en schouderophalend zei hij: „Nee, ik weet niks. Mike en Joe gingen geloof ik voetballen. Maar ik heb ze verder niet gezien.” De leugen was eruit, voordat hij het wist, en nu kon hij niet meer terug.

Toen ze weer aan tafel zaten, barstte vader los. „Wat een ellende; nu ligt die jongen van Welles in het ziekenhuis en zijn vader heeft de zaak aangegeven bij de politie. Dat betekent, dat 't allemaal weer op ruzie uitloopt hier in de stad. Het laatste jaar ging alles juist zo goed, het was rustig en het zag ernaar uit, dat we zonder moeilijkheden als blanken en negers naast elkaar konden leven. En nu dit weer. Je kunt ervan op aan, dat het verhaal met grote koppen in de krant komt en dat betekent, dat iedereen weer bang wordt en wantrouwig. En waar de oorzaak van zo'n vechtpartij ligt, dat weet eigenlijk niemand. Wie is nu eigenlijk de schuldige?”

Peter zei niets meer; hij ging vroeg naar bed. Zijn rug deed pijn. Maar erger was de pijn om de laatste woorden van vader: „Wie is nu eigenlijk de schuldige?”

De volgende dagen ging alles weer gewoon zijn gang. Of gewoon - zo leek het aan de buitenkant. Maar als je goed oplette, merkte je soms hoe de mensen elkaar uit

de weg gingen . . . alsof ze bang waren voor elkaars huidskleur. Op school, waar zwarte en blanke kinderen samen in een klas zaten, ontstond een bijna vijandige houding. De negerkinderen, die anders graag op het speelveld in de buurt speelden, lieten zich niet meer zien. En meneer Smith schudde het hoofd; een heel jaar had hij zijn best gedaan om alles goed te laten verlopen en nu was alles in één slag weer haat en ruzie - net als vroeger.

Op een vrije middag ging Peter naar het ziekenhuis om Mike op te zoeken. Zijn vriend lachte wat verbeterd.

„Ja, ze hebben me lelijk te pakken gehad. Maar dat gebeurt geen tweede keer, hoor. Jij bent er net op tijd tussenuit gekropen, Peter, maar we zullen ze wel krijgen; wacht maar, tot ik weer beter ben.”

En toen Peter niet antwoordde: „Je durft toch wel, zeg? Of ben je bang geworden?” En een beetje sarrend voegde hij eraan toe: „Je bent toch niet zo’n niggervriend als je vader? Pas maar op; je hebt nu toch zeker wel gezien, dat je ze niet vertrouwen kunt.”

Peter bleef maar kort. Haastig, wat verward, zei hij Mike goedendag. Hij was eigenlijk woedend. Wat had Mike van zijn vader te zeggen; zo’n lieverdje was Mike ook heus niet; die eerste keer op het speelveld was hij begonnen met de vechtpartij. Maar toch: had hij eigenlijk geen gelijk? Waren die niggers eigenlijk wel te vertrouwen?

Mike praatte zijn vader na, dat wist Peter wel. Maar zijn eigen vader dan? Die dacht er heel anders over. Alleen: dat kon je niet zo logisch navertellen. Zijn vader had een club willen beginnen voor alle jongens uit de buurt, blanken en negers. Maar waarom eigenlijk? Dat zou toch wel nooit lukken.

Een paar weken later kwam Mike weer op school. Een grote pleister, dwars over zijn rechterwang, was het laatste teken van het gevecht. Maar dat wist hij dan ook

wel uit te buiten. Bij het minste of geringste wees hij triomfantelijk op zijn pleister, alsof hij zeggen wou: laat je niets wijsmaken; vroeg of laat zetten we het de niggers nog wel betaald.

Op een middag na schooltijd kwam hij met een paar anderen op Peter af.

„Zeg Peter, luister 's. We kunnen toch op je rekenen? We hebben een geheime club 'De witte panters'. Jij mag er ook bij. We nemen rustig de tijd om alles goed voor te bereiden en dan - over een paar weken - zul je 's wat zien. Al dat zwarte gebroed gaat dan voorgoed van de straat. Daar zorgen wij voor. Ze zullen geen voet meer buiten de deur durven zetten van angst.”

Peter aarzelde, haalde zijn schouders op.

„Zeg, ben jij soms een niggervriend?” vroeg een van de jongens hatelijk.

„Ach, schiet op,” bromde Peter kwaad.

„Je zult ons toch niet verraden, hè?” schoot Mike driftig uit. „En dat alleen omdat je bang bent?”

„Ik ben niet bang, maar ik doe ook niet mee,” antwoordde Peter fel en meteen draaide hij zich om en holde weg. Hij hoorde hoe de jongens hem najouwden.

Toen hij de volgende dag wat doelloos en uit zijn humeur over de speelplaats slenterde, stond hij plotseling tegenover Mike. Peter wilde doorlopen, maar de ander hield hem tegen. Zijn gezicht kwam heel dichtbij en langzaam en met nadruk zei hij:

„Weet je wat mijn vader zegt? Mensen, die vriendje-spelen met de negers zijn nog erger dan de negers zelf. Die moeten er 't eerst aan, jongetje.”

Voordat Mike erop bedacht was, had hij de eerste klap al te pakken. Schoppend en trappend rolden de jongens over de modderige straat.

Toen Peter thuiskwam keek zijn moeder verbaasd en een boze frons kwam boven haar ogen:

„Wat heb je gedaan? Je goeie goed! En je neus bloedt. Jullie ook altijd met dat vechten!”

„Ach,” kwam vader tussenbeide, „dat is zo erg niet, gezonde jongens moeten wel eens vechten.” Maar dit was Peter toch te veel.

„Ja, nu vindt u het zeker prachtig hè, omdat ze me 'niggervriend' noemen en omdat niemand meer met me spelen wil. Maar als ik met een nigger vecht, bent u woedend. Bah - ellendige troep! Voor mijn part kunnen ze allemaal . . .”

„Hou je mond!” viel vader scherp uit, maar moeder onderbrak hem. „Laat Peter nou eens rustig vertellen wat er aan de hand is; hij is al een hele tijd uit zijn doen, de jongen. Kom Peter, zeg nu eens eerlijk wat er allemaal gebeurd is. Want er is méér, dat weet ik zeker.”

Ja, en toen kwam het hele verhaal eruit. Van de club van de witte panters, de vechtpartij op de opslagplaats en tenslotte ook het verhaal van die andere middag, kort daarvoor. Met hun vieren waren ze naar het speelveld gegaan. Er speelden een paar kleine jongens en meisjes van een jaar of zes. Nou . . . en toen - Peter aarzelde even en kreeg een hoogrode kleur. - „Nou ja, we voetbalden en we begonnen eerlijk in de stille hoek van het speelterrein, maar ja . . . de bal ging steeds verder - Mike kan geweldig schieten en . . . hoe het kwam weet ik niet, maar hij schoot aldoor in de richting van de kinderen . . . tweemaal liep hij er een omver. Ze begonnen te huilen en Mike begon te schelden van 'vuile niggers en luie zwarten . . . ze moesten maar niet meer voor zijn voeten lopen.’ Dat riep hij en toen gaf ik een harde trap en de bal vloog precies in het gezicht van een van de kleine meisjes. Toen ze begonnen te schreeuwen, heeft Mike ze van het terrein geschopt.

Er viel een angstige stilte, toen Peter zijn verhaal gedaan had. Hij zag hoe vader

rood was van ingehouden woede, toen hij opstond en op snijdende toon opmerkte: „En aan zulke dingen doet mijn zoon dus mee.”

Maar moeder legde haar arm op de zijne en zei: „Wacht even, vader. Peter is misschien nog niet klaar met zijn verhaal. Hoor eens jongen: joeg Mike die kinderen weg? Of deden jullie daar allemaal aan mee? Jij ook soms?”

Peter kleurde nu tot achter zijn oren en stotterde iets van: „Ik weet 't niet meer . . . 't spijt me zo . . . ja, ik geloof van wel.”

Vader keerde zich om en keek zwijgend door het venster naar buiten. Maar moeder keek Peter recht in de ogen.

„Luister eens, jongen,” zei ze en haar stem klonk niet boos. „Je bent dom geweest en oneerlijk, maar vooral dom. Niemand heeft begrepen waarom die negerjongens jullie een pak slaag wilden geven, maar nu is dat wel duidelijk. Je weet wat de krant geschreven heeft, je weet, hoe de mensen er schande van hebben gesproken. Een van die negerjongens is zelfs opgepakt. Maar al was het niet goed wat ze deden, eigenlijk is het allemaal jullie schuld geweest. Hadden we het maar eerder geweten, dan was er misschien niet zoveel haat en ruzie van gekomen.”

„Maar Mikes vader zegt, dat wij toch gelijk hebben,” schokschouderde Peter. „Hij zegt dat de niggers vuil zijn en lui en dat je ze eronder moet houden, anders worden ze gevaarlijk - nou, en Mikes vader is best een fijne vent. Heeft hij dan geen gelijk?”

„Nee!” barstte vader los, maar opnieuw onderbrak moeder hem.

„Nee, vast en zeker niet, Peter. En luister 's, je gaat nu toch geregeld naar zondags-school?”

„Ja, hoezo?” Peter keek haar verwonderd aan.

„Nu, daar zijn jullie toch bezig met het instuderen van kerstliederen. Heb je er dan nooit aan gedacht, dat die allemaal vertellen hoe God als klein kindje op de wereld kwam. En niet voor de joden alleen, maar voor alle mensen, voor de negers evengoed als voor ons. Straks is het advent. Dan is het de bedoeling, dat we ons voorbereiden op het feest van vrede en van liefde, dat we ons hart openstellen om Hem te ontvangen. Je begrijpt toch wel, dat dat niet gaat, als ons hart vol is van haat en angst voor anderen. Als wij hier in ons stadje niet in vrede met elkaar kunnen leven, kan het hier ook geen echt Kerstfeest worden, al zingen we duizenden kerstliederen en al doen we dat nog zo mooi.”

Peter zei niet veel meer; moeder had gelijk. Dat voelde hij wel.

En vader? Die stond nog steeds met de rug naar hen toegekeerd, bij het raam.

„Maar hoe moet dat dan met die club?” vroeg hij aarzelend.

Vader keerde zich met een ruk om.

„Hoe dat moet met de club - ja, die kans is nu wel verkeken, na alles wat er gebeurd is. Of niet soms?”

„Ik weet het niet,” antwoordde moeder. „In ieder geval moeten we nu eerst de ruzie weer zien bij te leggen. Weet je wat? We moesten eens kijken of we de ouders van die negerkinderen kunnen uitnodigen in de school van meneer Smith, samen met de ouders van Peters vrienden, en dan eens overleggen of we toch maar niet met die club willen beginnen.”

Vader schudde het hoofd. „Dat kan nu niet meer.”

„Het is nu meer dan ooit nodig,” zei moeder beslist. „Het zal misschien wel moeilijker zijn, maar dan moeten wij beginnen met door de knieën te gaan en de ouders van die negerkinderen onze excuses aanbieden voor wat Peter en de anderen deden.”

„Dat zal ik dan zelf wel doen,” zei Peter schor. Maar vader keek verbaasd.

„Excuses aanbieden aan die negers? Dat kan toch niet?” Dit ging zelfs hem wat te ver.

„En waarom niet?” vroeg moeder. „Het lijkt misschien wel dwaas, maar waarom zouden wij geen schuld bekennen? Als we bedenken dat we samen Kerstfeest zullen vieren, samen zullen knielen voor dezelfde Heer, dan hoeven we niet bang te zijn, dan kan er ook nog een wonder gebeuren. Dan kan zelfs de vader van Mike nog mee willen doen.”

Vader knikte zwijgend. En Peter zag hoe de frons tussen zijn wenkbrauwen wegtrok, toen hij tenslotte zei: „Ik geloof wel dat je gelijk hebt, moeder, maar het zal niet gemakkelijk zijn.”

„Maar ik zal meehelpen, vader,” zei Peter. En toen holde hij de kamer uit, naar boven.

Ze hoefden niet te zien dat hij begon te grienen.